

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ФІЛОСОФІЇ НАУКИ
підготовки докторів філософії
усіх спеціальностей

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, кафедра філософії та політології

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д. філос. н., проф. Кузь О. М.,
д. філос. н., проф. Чешко В. Ф.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
"25" квітня 2016 року, протокол №9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни "Філософія науки" складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальностей 011 Науки про освіту, 051 Економіка, 056 Міжнародні економічні відносини, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 074 Публічне управління та адміністрування, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології, 242 Туризм.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні логіко-методологічні закономірності розвитку науки та її соціальні функції у сучасній цивілізації.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна "Філософія науки" змістовно пов'язана з дисциплінами "Філософія", "Логіка", "Соціологія", "Економічна теорія".

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Наука як феномен культури.
2. Логіко-методологічна структура науки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни "Філософія науки" є формування у здобувачів освітньо-наукового ступеня доктор філософії сучасного наукового світогляду, опанування плюральної методології дослідницьких програм і усвідомлення системно-методологічних (культурних, політичних, соціально-економічних, когнітивно-пізнавальних тощо) проблем, що безпосередньо або побічно пов'язані з прогресом науки і технологій та розвитком техногенної цивілізації в цілому.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни "Філософія науки" є:

- засвоєння змісту та структури сучасної наукової теорії в галузі гуманітарних, природничих та особливо соціально-економічних наук (наука як форма знання);
- опанування методів і засобів, технології виробництва нового наукового знання та перевірки його на достовірність та обґрунтованість (наука як форма пізнавальної діяльності);
- розуміння соціальних функцій науки у сучасному суспільстві; усвідомлення етосу науки (наука як соціальний інститут).

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо-наукового ступеня доктор філософії набувають таких **компетентностей**:

- здатність до парадигмального розрізнення, дискурсивного відтворення та оцінки сучасних наукових досягнень, в тому числі в міждисциплінарних областях;
- здатність здійснювати комплексні дослідження на основі холістичного наукового світогляду та продукувати оригінальні теоретичні конструкції, концептуалізації, гіпотези і дослідницькі проблеми.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин – 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Наука як феномен культури

Тема 1. Наука в житті сучасної цивілізації

Традиціоналістський і техногенний типи цивілізаційного розвитку та їх базисні цінності. Генезис і еволюція техногенної цивілізації. Сучасна фаза еволюції техногенної цивілізації. Цінність наукової раціональності. Наука і філософія. Наука і мистецтво. Роль науки в сучасній освіті й формуванні особистості. Функції науки в житті суспільства (наука як світогляд, як продуктивна і соціальна сила).

Тема 2. Генезис і еволюція науки

Переднаука і наука у власному сенсі слова. Дві стратегії породження знань: узагальнення практичного досвіду і конструювання теоретичних моделей, що забезпечують вихід за рамки форм виробництва і буденного досвіду, що історично склалися. Соціокультурні передумови виникнення науки. Загальний огляд історії науки. Культура античного поліса і становлення перших форм теоретичної науки. Роль християнської теології щодо зміни споглядальної позиції вченого. Західна і східна середньовічна наука. Становлення дослідної науки в новоевропейській культурі. Формування науки як професійної діяльності. Виникнення дисциплінарно організованої науки.

Тема 3. Наука як соціальний інститут

Різні підходи до визначення соціального інституту науки. Історичний розвиток способів трансляції наукових знань (від рукописних видань до сучасного комп'ютера). Історичний розвиток інституційних форм наукової діяльності. Наукові співтовариства та їх історичні типи: республіка вчених (XVII–XVIII ст.), наукові співтовариства епохи дисциплінарно організованої науки (XIX–XX ст.); формування міждисциплінарних співтовариств науки XX сторіччя. Наукові школи. Підготовка наукових кадрів. Комп'ютеризація науки та її соціальні наслідки. Наука і економіка. Наука і влада. Проблема секретності й закритості наукових досліджень і державного регулювання науки. Політизована наука.

Тема 4. Соціальна детермінація соціально-економічного і технологічного знання

Проблема істинності й раціональності у соціально-гуманітарних науках. Текст як особлива реальність і "одиниця" методологічного і семантичного аналізу соціально-гуманітарного знання. Герменевтика і круг герменевтики. Соціальна верифікація наукового знання у соціогуманітарних, технологічних і природничих науках. Пояснення, розуміння, інтерпретація у соціальних і гуманітарних науках. Пояснення і розуміння в соціології, історичній, економічній і юридичній науках, психології, філології, культурології. Інформаційні технології та інформаційна культура. Концепція трансгуманізму і еволюційне майбутнє людини.

Змістовий модуль 2. Логіко-методологічна структура науки

Тема 5. Логіка і методологія науки

Наукове знання як складна система, що розвивається. Різноманіття типів наукового знання. Емпіричний і теоретичний рівні, критерії їх розрізнення. Особливості емпіричної і теоретичної мови науки. Структура емпіричного знання. Експеримент і спостереження. Емпіричні факти. Процедури формування факту. Проблема теоретичного навантаження факту. Структура теоретичного знання. Теоретичні моделі як елемент внутрішньої організації теорії. Обмеженість гіпотетико-дедуктивної концепції теоретичних знань. Роль конструктивних методів у дедуктивному розгортанні теорії. Парадигма. Математизація теоретичного знання. Ідеали і норми дослідження і їх соціокультурна розмірність. Наукова картина світу, її функції: картина світу як онтологія, як форма систематизації знання, як дослідницька програма. Роль філософських ідей і принципів у обґрунтуванні наукового знання.

Тема 6. Гносеологія і епістемологія

Концепції істини та її критерії (кореспондентська, семантична і прагматична концепції істини). Проблема і методи перевірки обґрунтованості наукової теорії. Верифікація і фальсифікація наукової гіпотези. Теза Дюгема-Куайна. Системний характер організації теоретичної науки. Наукова парадигма. Динаміка зростання наукового знання. Нормальна наука і наукова революція. Еволюційна епістемологія. Селективна роль культурних традицій у відборі стратегій наукового розвитку. Типи наукової раціональності: класична, некласична, постнекласична наука.

Тема 7. Онтологія науки

Дуалістичний зміст категорії "онтологія науки". Причинність, детермінізм, синергетика. Матерія, енергія та інформація як фундаментальні категорії науки. Загальна характеристика еволюції концепцій детермінізму. Філософські основи дослідження систем, що самоорганізуються. Роль нелінійної динаміки і

синергетики щодо розвитку сучасних уявлень про системи, що історично розвиваються. Глобальний еволюціонізм як синтез еволюційного і системного підходів.

Тема 8. Особливості сучасного етапу розвитку науки

Головні характеристики сучасної постнекласичної науки. Конвергенція ідеалів природничо-наукового і соціально-гуманітарного пізнання. Сучасні процеси диференціації та інтеграції наук. Зв'язок дисциплінарних і проблемно-орієнтованих досліджень. Проблема гуманітарного контролю щодо науки і високих технологій. Екологічна і соціально-гуманітарна експертиза науково-технічних проектів. Криза ідеалу ціннісно-нейтрального дослідження. Проблема науки і технології як джерела екзистенціального ризику. Постнекласична наука і світоглядні настанови техногенної цивілізації. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Включення соціальних цінностей до відбору стратегій дослідницької діяльності.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Білецький І. П., Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки. Навчальний посібник / І. П.Білецький, О.М.Кузь, В.Ф. Чешко Харків: Вид. ХНЕУ, 2005 р. – 128 с.

2. Введение в философию: Учеб. пособие для вузов / Авт. колл.: Фролов И. Т. и др. ; [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Республика, 2003. – 623 с.

3. Горський В. С. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 2001. – 376 с.

4. История философии: Запад – Россия – Восток. Книга первая Философия древности и Средневековья: Учебник для вузов / Под ред. Н. В. Мотрошиловой. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Академический Проект, 2012. – 435 с. – (Концепции); Книга вторая: Философия XV–XIX вв.: Учебник для вузов / Под ред. Н. В. Мотрошиловой. — 2-е изд., испр. — М. : Академический Проект, 2012. – 485 с. – (Концепции); Книга третья: Философия XIX–XX вв.: Учебник для вузов / Под ред. Н. В. Мотрошиловой, А. М. Руткевича. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Академический Проект, 2012. – 443 с. – (Концепции); Книга четвертая: Философия XX вв.: Учебник для вузов / Под ред. Н. В. Мотрошиловой, А. М. Руткевича. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Академический Проект, 2012. – 426 с. – (Концепции).

5. Новая философская энциклопедия. В 4-х тт. / Ин-т философии РАН; Нац. обществ.-науч. фонд; Предс. научно-ред. совета В.С. Степин. – Т. 1. – М. : Мысль,

2000. – 722 с.; Т. 2. – М. : Мысль, 2001. – 636 с.; Т. 3. – М. : Мысль, 2001. – 694 с.; Т. 4. – М. : Мысль, 2001. – 606 с.

6. Рассел, Бертран. Історія західної філософії / Бертран Рассел ; Пер. з англ. – К. : Основи, 1995. – 760 с.

7. Рассел Б. Мудрость Запада: Историческое исследование западной философии в связи с общественными и политическими обстоятельствами / Бертран Рассел ; Пер. с англ. – М. : Республика, 1998. – 479 с.

8. Современная западная философия : [словарь] / сост. и отв. ред. В. С. Малахов, В. П. Филатов. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ТОН-Остожье, 2000. – 544 с.

9. Социальная философия: Словарь/ Сост. и ред. В. Е. Кемеров, Т. Х. Керимов. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Академический Проект; Екатеринбург: Деловая Книга, 2006. – 624 с. – ("Summa").

10. Філософія: Навчальний посібник / За ред. І. Ф. Надольного. – К.: Вікар, 1997. – 584 с.

11. Філософія: Підручник / Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.

Додаткова література

12. Агамбен Дж. Ното сасег. Суверенная власть и голая жизнь / Джорджо Агамбен ; [пер. с ит.: И. Левина, О. Дубицкая, П. Соколов, М. Велижев, С. Козлов]. – М.: Европа, 2011. – 256 с.

13. Адорно, Теодор. Негативная диалектика / Пер. с нем. Е. Л. Петренко. – М. : Академический Проект, 2011. – 538 с. – (Философские технологии).

14. Аналитическая философия: Становление и развитие (антология) / Общ. ред., сост. и вступ. ст. А. Ф. Грязнова ; [пер. с англ., нем.]. – М. : Прогресс – Традиция, 1998. – 528 с.

15. Андерсон, Перри. Истоки постмодерна / Перри Андерсон ; [пер. с англ. А. Апполонова, под ред. М. Маяцкого]. – М. : Издательский дом "Территория будущего", 2011. – 201 с.

16. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії (Західноєвропейський контекст). – К.: Тандем, 2000. – 406 с.

17. Апель, Карл-Отто. Трансформация философии / Карл-Отто Апель ; [пер. с нем. В. Куренной, Б. Скуратов]. – М. : Логос, 2001. – 344 с.

18. Арентс Г. Становище людини / Г. Арентс ; [пер. з англ. М. Зубрицької]. – Львів : Центр гуманітарних досліджень Львів. держ. ун-ту ім. І.Франка, 1999. – 254 с.

19. Аристотель. Метафизика // Аристотель. Соч. в 4-х т. Т.1. – М. : Мысль, 1975. – 550 с.
20. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / Зигмунт Бауман ; [пер. с англ. М. Л. Коробочкиной]. – М. : Весь Мир, 2004. – 188 с.
21. Бек У. Что такое глобализация? / Ульрих Бек ; [пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника ; общ. ред. и послесл. А. Филлипова]. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
22. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / У. Бек ; [пер. с нем. В. Седельника, Н. Федоровой ; послесл. А. Филлипова]. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
23. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П. Бергер, Т. Лукман ; [пер. и вступление Е. Д. Руткевич]. – М. : Медиум, 1995. – 323 с.
24. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры / Ж. Бодрийяр ; пер. с фр., послесл. и примеч. Е. А. Самарской. – М. : Республика ; Культурная революция, 2006. – 269 с.
25. Бурдьё П. Практический смысл / П. Бурдьё ; [пер. с фр. А. Т. Бикбов, К. Д. Вознесенская, С. Н. Зенкин и др.] ; отв. ред. пер. и послесл. Н. А. Шматко. – СПб. : Алетейя, 2001. – 562 с.
26. Бэкон Ф. Новый Органон // Бэкон Ф. Соч. в 2-х т. Т.2. – М. : Мысль, 1972. – 582 с.
27. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века / Иммануил Валлерстайн ; пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : Логос, 2003. – 368 с.
28. Витгенштейн Л. Философские исследования / Л. Витгенштейн // Витгенштейн Л. Философские работы. – Ч. 1. – М. : Гнозис, 1994. – С. 75–321.
29. Гегель Г. В. Ф. Наука логики / Г. В. Ф. Гегель // Гегель Г. В. Ф. Энциклопедия философских наук : В 3 т. / отв. ред. Е. П. Ситковский. – Т. 1. – М. : Мысль, 1974. – 452 с.
30. Гегель Г. В. Ф. Философия духа / Г. В. Ф. Гегель // Гегель Г. В. Ф. Энциклопедия философских наук : В 3 т. / отв. ред. Е. П. Ситковский. – Т. 3. – М. : Мысль, 1977. – 472 с.
31. Гейзінга, Йоган. Homo Ludens / Пер. з англ. – К. : Основы, 1994. – 250 с.
32. Гидденс Э. Последствия современности / Энтони Гидденс ; [пер. с англ. Г. Ольховикова, Д. Кибальчича]. – М. : Праксис, 2011. – 352 с. – (Образ общества).

33. Горц А. Нематериальное. Знание, стоимость и капитал / Андре Горц; [пер. с фр. и нем. М. М. Сокольской]; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М. : Изд. дом Гос. ун-та – ВШЭ, 2010. – 208 с.

34. Декарт Р. Рассуждение о методе, чтобы верно направлять свой разум и отыскивать истину в науках и другие философские работы / Рене Декарт; [пер. с лат. и фр.]. – М. : Академический проект, 2011. – 335 с. – (Философские технологии).

35. Делез Ж. Логика смысла / Ж. Делез; [пер. с фр. Я. И. Свирского]. – М. : Академия, 1995. – 298 с.

36. Делез Ж. Что такое философия? / Ж. Делез, Ф. Гваттари; [пер. с фр. и послесл. С. Н. Зенкина]. – М. : Ин-т экспериментальной социологии; СПб. : Алетейя, 1998. – 288 с.

37. Деррида Ж. Призраки Маркса. Государство долга, работа скорби и новый интернационал / Жак Деррида; [пер. с франц. Б. Скуратова]; под. общ. ред. Д. Новикова. – М. : Logos-altera, 2006. – 256 с.

38. Жижек С. Дражливий суб'єкт: відсутній центр політичної онтології / С. Жижек; пер. з англ. Р. Й. Димерець. – К. : ППС, 2008. – 510 с. ("Сучасна гуманітарна бібліотека").

39. Зиновьев А. А. На пути к сверхобществу / А. А. Зиновьев. – М. : Центрполиграф, 2000. – 638 с.

40. Кант И. Критика способности суждения / И. Кант. – М. : Искусство, 1994. – 365 с.

41. Кассирер Э. Философия символических форм. Т. I: Язык / Эрнст Кассирер; [пер. с нем. С. А. Ромашко]. – М.: Академический Проект, 2011. — 271 с. – (Философские технологии).

42. Кассирер Э. Философия символических форм. Т. II: Мифологическое мышление / Эрнст Кассирер; [пер. с нем. С. А. Ромашко]. – М. : Академический Проект, 2011. — 279 с. – (Философские технологии).

43. Кассирер Э. Философия символических форм. Т. III: Феноменология познания / Эрнст Кассирер; [пер. с нем. А. М. Руткевича]. – М.: Академический Проект, 2011. — 398 с. – (Философские технологии).

44. Крымский С. Б. Философия как путь человечности и надежды. – К.: Курс, 2000. – 362 с.

45. Кун Т. Структура научных революций /Томас Кун; [пер. с англ.] – М.: Прогресс, 1977. – 300 с.

46. Лакатос И. Избранные произведения по философии и методологии науки / Имре Лакатос; [пер. с англ. И.Н. Веселовского, А.А. Никифорова, В.Н. Поруса]. – М. : Академический Проект, 2008. – 475 с. – (Философские технологии).

47. Лебедев С. А. Философия науки: Терминологический словарь. – М.: Академический Проект, 2011. – 269 с.
48. Лебедев С. А. Философия науки: краткая энциклопедия (основные направления, концепции, категории). – М. : Академический Проект, 2008. – 692 с.
49. Лекторский В. А. Эпистемология классическая и неклассическая. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
50. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Ж.-Ф. Лиотар ; [пер. с фр. Н. А. Шматко]. – М. : Ин-т эксперимент. Социологии ; СПб. : Алетейя, 1998. – 160 с.
51. Луман Н. Общество как социальная система / Н. Луман ; [пер. с нем.]. – М. : Логос, 2004. – 232 с.
52. Маклюэн М. Галактика Гуттенберга / М. Маклюэн; пер. с англ. – М. : Академический проект, 2005. – 496 с.
53. Маркс К. Экономическо-философские рукописи 1844 года и другие ранние философские работы / Карл Маркс. – М. : Академический Проект, 2010. – 775 с. – (Философские технологии).
54. Микешина Л. А. Философия науки: Общие проблемы познания. Методология естественных и гуманитарных наук : хрестоматия : / Отв. ред., сост. Микешина Л. А.; науч. ред. Щедрина Г. Г. – М. : Прогресс-Традиция, 2005. – 992 с.
55. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? / Х. Ортега-и-Гассет ; [отв. ред. М. А. Киссель]. – М. : Наука, 1991. – 408 с.
56. Парсонс Т. О социальных системах / Т. Парсонс ; под ред. В. Ф. Чесноковой и С.А. Белановского ; [пер. с англ.]. – М. : Академический проект, 2002. – 832 с.
57. Поппер К. Логика и рост научного познания / Карл Поппер ; [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1983. – 606 с.
58. Пролеев С. В. Метафизика власти: [монография] / С. В. Пролеев. – К.: Наукова думка, 2005. – 324 с.
59. Рассел Б. Человеческое познание: его сфера и границы / Бертран Рассел ; [пер. с англ.] – М. : Terra – Книжный клуб ; Республика, 2000. – 464 с.
60. Рикёр П. Конфликт интерпретаций / Поль Рикер ; [пер. с фр., вступ. ст. и комментарии И. С. Вдовиной]. – М. : Академический Проект, 2008. – 695 с. – (Философские технологии).
61. Современный философский словарь / под общ. ред. В. Е. Кемерова. – [3-е изд., испр. и доп.]. – М. : Академический проект, 2004. – 864 с.
62. Спиноза Б. Богословско-политический трактат / Б. Спиноза ; пер. с лат. М. Лопаткина. – Минск : Литература, 1998. – 527 с. – ("Классическая философская мысль").

63. Степин В. С. История и философия науки : Учебник для аспирантов и соискателей ученой степени кандидата наук / В. С. Степин. – М. : Академический Проект, 2011. – 423 с.
64. Фуко М. Герменевтика субъекта. Курс лекций, прочитанных в Колледже де Франс в 1981–1982 гг. / М. Фуко ; [пер. с фр.]. – СПб. : Наука, 2007. – 677 с.
65. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции / Ф. Фукуяма ; пер. з англ. – М. : АСТ; ЛЮКС, 2004. – 349 с.
66. Хабермас Ю. Проблема легитимации позднего капитализма / Юрген Хабермас ; [пер. с нем. Л. В. Воропай, общ. ред. и вступ. ст. О. В. Кильдюшова]. – М. : Праксис, 2010. – 264 с. – (Образ общества).
67. Хабермас Ю. Философский дискурс о модерне / Ю. Хабермас ; пер. с нем. – М. : Весь Мир, 2003. – 416 с.
68. Хайдеггер М. Бытие и время / Мартин Хайдеггер ; [пер. с нем. В. В. Бибихина]. – М. : Ad marginem, 1997. – 452 с.
69. Хофмайстер Х. Что значит мыслить философски / [пер. с нем. ; отв. ред. А. Б. Рукавишников, Д. Н. Разеев]. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2006. – 448 с.
70. Чешко В. Ф. Стабильная адаптивная стратегия Homo sapiens. Биополитические альтернативы. Проблема Бога : [монография]. – Харьков : ИД "ИНЖЭК", 2012. – 596 с.
71. Шюц А. Методология социальных наук // Шюц. А. Избранное: Мир, светящийся смыслом / А. Шюц ; пер. с англ. и нем. – М. : РОССПЭН, 2004. – 1056 с.
72. Юм Д. Трактат о человеческой природе, или Попытка применить основанный на опыте метод рассуждения к моральным предметам / Д. Юм ; пер. с англ. С. И. Церетели // Д. Юм. Сочинения : в 2-х т. – [2-е изд., доп. и испр.]. – М. : Мысль, 1996. – Т. 2. – 799с. – ("Философское наследие"; Т. 126).
73. Ясперс К. Смысл и назначение истории / К. Ясперс ; пер. с нем. – М. : Политиздат, 1991. – 526 с. – (Мыслители XX века).

Ресурси мережі Інтернет

- Бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
- Інститут філософії ім. Г. Сковороди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.filosof.com.ua>.
- Найвидатніші філософи світу та України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

Справочные материалы, учебники, хрестоматии, энциклопедии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.philosophy.ru/edu/ref/ref.html>.

Тексты Философия XX–XXI вв. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.oba.wallst.ru/library/tema/sc/filos/for/xx_age.htm.

Философия без границ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://platonanet.org.ua>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Рівень сформованості у здобувачів освітнього рівня доктор філософії загальних компетентностей визначається системою оцінювання знань із навчальної дисципліни. Формами контролю і оцінювання щодо встановлення рівня опанування відповідних компетентностей є:

- виступи на семінарських заняттях та участь у дискусії;
- вирішення теоретичних або тестових модульних завдань;
- підготовка есе та наукової розвідки;
- письмове виконання комплексного екзаменаційного завдання.